

HE 142/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Väylämaksun yksikköhinta ja väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä on puolitettu vuosiksi 2015 – 2018. Puolituksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavan vielä vuosina 2019 ja 2020.

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Hallituksen valtionalouden kehyspäätöksessä 3. huhtikuuta 2014 todettiin, että väylämaksu puolitetaan vuosiksi 2015–2017 vähentämään merenkulun 1. tammikuuta 2015 voimaan tulevien rikkirajoitusten kielteisiä vaikutuksia sekä tukemaan 30. elokuuta 2013 tehtyä työmarkkinaratkaisua. Muutos toteutettiin lailla väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (1214/2014). Väylämaksun puolituksen voimassa oloa on jatkettu vuoden 2018 loppuun väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetulla lailla (896/2017). Väylämaksujen alentamisen tavoitteena on ollut keventää elinkeinoelämän, erityisesti teollisuuden, kustannusrasitetta. Väylämaksun puolitusta ehdotetaan jatkettavan vielä vuoden 2020 loppuun asti, millä pyritään osaltaan edistämään Suomen kilpailukykyä sekä tukemaan toimintaympäristön ennustettavuutta elinkeinoelämän kannalta. Väylämaksujärjestelmään suunnitellaan laajempia muutoksia, mutta tarvittavan tietopohjan kerääminen ja mahdollisten muutosten valmistelu tulee viemään aikaa. Alustavan arvioon mukaan muutoksia voisi olla mahdollista toteuttaa vuoden 2021 alkuun mennessä. Väylämaksun muuttamisessa tulee myös ottaa huomioon suunnitteilla oleva 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Suunnitteilla olevat uudistukset vaikuttavat osaltaan siihen, että voimassa olevaa väylämaksun puolitusta ehdotetaan jatkettavan vielä vuosina 2019 ja 2020 muuttamalla väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1214/2014) voimaantulosäännöstä sellaisena kuin se on laissa väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun voimaantulosäännöksen muuttamisesta (896/2017).

2 Esityksen vaikutukset

Esityksen odotettavissa olevat taloudelliset vaikutukset valtiolle ovat arviolta 40 miljoonaa euroa vuodessa. Luku perustuu arvioon valtiolta saamatta jäävästä tulosta siihen verrattuna, että väylämaksu perittäisiin täysimääräisenä. Arvio on laskettu Liikenneviraston toimittamien tietojen pohjalta perustuen väylämaksun tuottoon vuosina 2007 – 2017.

Väylämaksun alentamisen tavoitteena on ollut elinkeinoelämän kustannusrasitteen keventäminen ja Suomen kilpailukykyyn edistäminen. Alennetun väylämaksun myötä alusliikenteelle ja sitä kautta elinkeinoelämälle syntyy noin 40 miljoonan euron vuosittainen kustannussäästö verrattuna tilanteeseen, jossa väylämaksu perittäisiin täysimääräisenä. Väylämaksun puolituksen jatkamisella tuetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja ehkäistään elinkeinoelämän kustannusrasitteen nouseminen.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Esitysluonnoksesta pidettiin julkinen lausuntokierros ja lausunnon antoi yhteensä kuusitoista tahoa, jotka olivat Ahvenanmaan maakunnan hallitus, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Liikenteen turvallisuusvirasto, Rajavartiolaitos, Tulli, Fertilog Oy, Keskuskauppakamari, Merimieseläkekassa, Neste Oyj, Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry, Suomen Laivameklariliitto, Suomen Satamaliitto ry, Suomen Varustamot ry, Suomen Yrittäjät ja Teknologiateollisuus ry. Lausunnoissa esitetyt näkemykset olivat pääosin esitystä puoltavia. Väylämaksun puolituksen jatkaminen vuosina 2019 ja 2020 nähtiin positiivisena toimenpiteenä, vaikkakin osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, että väylämaksu tulisi mieluiten poistaa kokonaan. Tällöin meriväylien ylläpito ja jäänmurto tulisi rahoittaa suoraan valtion talousarviosta.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskeva hallituksen esitys (HE 61/2018 vp) sekä esitystä täydentävä hallituksen esitys (HE 104/2018) on eduskunnan käsiteltävänä. Uudistuksessa Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot yhdistetään uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulevat Väyläviraston tehtäväksi. Virasto vaihtaa nimeään, mutta muutoin virasto jatkaa keskeytyksettä toimintaansa. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut (tie- rautatie- ja meriliikenteen ohjaus) muutetaan osakeyhtiöksi ja tehtävät siirretään perustettavaan valtion erityistehtäväyhtiöön.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1214/2014) voimaantulosäännöksen 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 896/2017, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Lain 6 ja 8 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner